

НАУКОВИЙ ВИСНОВОК

Цей висновок підготовлений відповідно до ст.47 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» на звернення судді Великої Палати Верховного Суду Ткача І.В. (справа № 922/1964/21).

Суддя-доповідач по зазначеній справі звернувся до вченого секретаря Науково-консультативної ради при Верховному Суді з проханням підготувати науковий висновок стосовно таких питань:

1. Які відомості повинні зазначатися у детальному описі робіт (наданих послуг) у разі, якщо згідно з умовами договору про надання правничої допомоги встановлено фіксовану вартість виконаних адвокатом робіт (наданих послуг)?
2. Якщо договором встановлено фіксований розмір гонорару адвоката, чи обов'язково включати до детального опису робіт (наданих послуг), виконаних адвокатом, кількість часу, витраченого адвокатом на виконання робіт (надання послуг)?
3. Якщо договором встановлено фіксований розмір гонорару адвоката, чи може та обставина, що сторона не зазначила витрати часу на надання правничої допомоги, бути єдиною підставою для відмови стороні у відшкодуванні її витрат на професійну правничу допомогу?
4. Як визначається співмірність розміру витрат на оплату послуг адвоката відповідно до частин четвертої статті 126 ГПК України у разі, якщо договором встановлено фіксований розмір гонорару адвоката?

Перед відповіддю на поставлені у зверненні питання слід зазначити, що в юридичній науці склалося розуміння витрат на правничу допомогу як встановлених за принципами реальності, необхідності, розумності, співмірності, обґрунтованості, пов'язаності, добросовісності сум коштів, витрачених сторонами на оплату роботи чи послуг адвоката (чи іншого фахівця в галузі права).

Враховуючі наведене, вимоги ст.19 Конституції України, вбачається за можливе надати відповіді на поставлені у зверненні питання.

1. Які відомості повинні зазначатися у детальному описі робіт (наданих послуг) у разі, якщо згідно з умовами договору про надання правничої допомоги встановлено фіксовану вартість виконаних адвокатом робіт (наданих послуг)?

Відповідно до вимог ст. 126 ГПК України детальний опис робіт (наданих послуг) на правничу професійну допомогу адвоката має містити послуги за представництво в суді, робіт за підготовку до розгляду, робіт із збирання доказів, послуг помічника(ків) адвоката, інших робіт (послуг), пов'язаних із наданням правничої допомоги. Опис робіт (послуг) має відповідати принципам, наведеним вище.

2. Якщо договором встановлено фіксований розмір гонорару адвоката, чи обов'язково включати до детального опису робіт (наданих послуг), виконаних адвокатом, кількість часу, витраченого адвокатом на виконання робіт (надання послуг)?

Законодавець у п.2 ч.4 ст.126 ГПК України встановив необхідність співмірності розміру витрат на оплату послуг адвоката часу, витраченого адвокатом на виконання відповідних робіт чи надання послуг. Це свідчить про обов'язковість включення до детального опису робіт (наданих послуг), виконаних адвокатом, кількості часу, витраченого адвокатом на виконання робіт (надання послуг).

3. Якщо договором встановлено фіксований розмір гонорару адвоката, чи може та обставина, що сторона не зазначила витрати часу на надання правничої допомоги, бути єдиною підставою для відмови стороні у відшкодуванні її витрат на професійну правничу допомогу?

Не зазначення часу надання правничої допомоги може бути підставою для відмови стороні у відшкодуванні її витрат на професійну правничу допомогу у разі, якщо це було ключовим фактором доведеної іншою стороною неспівмірності витрат на надання такої допомоги.

4. Як визначається співмірність розміру витрат на оплату послуг адвоката відповідно до частин четвертої статті 126 ГПК України у разі, якщо договором встановлено фіксований розмір гонорару адвоката?

Вбачається, що разом із факторами, зазначеними у ч.4 ст.126 ГПК України мають бути проаналізовані розміри витрат на оплату послуг адвоката у схожих справах, чи видів робіт (послуг) у інших справах, які аналогічні чи близькі досліджуваним, що склалися на ринку послуг адвокатів методом порівняння.

Член Науково-консультаційної ради
при Верховному Суді,
директор Інституту економіко-правових
досліджень НАН України
член-кореспондент НАН України,
член-кореспондент НАПрН України,
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України

В.А. Устименко